

פרשת תרומה

ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו (כה ט),

וברמב"ם (סופ"א מבית הבחירה ה"כ) פסק דאין עושין כל הכלים מתחלתן אלא לשם הקודש ואם נעשו מתחילתן להדיוט אין עושין אותו לגבוה.

ובפרשת דרכים (דרוש יב) הקשה, דמאחר דקיי"ל הזמנה לאו מילתא היא למה יאסר לגבוה בהזמנתו להדיוט.

עוד צ"ע על מש"כ מהרש"א בח"א שבת (כב, א) בשיטת הרא"מ דכיון דבימי החשמונאים היו כולם טמאי מתים איך עשו המנורה בטהרה שלא תטמא את השמן, ותי' שהיה מנורה של עץ עשויה כבר בידי מי שהוא במקום אחר ולא נטמא שם ונטלוה ע"י פשוטי כלי עץ וכו', וצ"ל דאותו איש שעשאה כבר כתבנית המנורה גם בשל עץ עשאה באיסור לר"י דגם בשל עץ אסור יע"ש, והשתא נהי נמי דמה שעשה מנורה של שבעה קנים באיסור של לא תעשון אתי אינו מזיק דיעבד אבל איך יכלו להשתמש כיון שנעשה להדיוט כפי דברי הרמב"ם הללו.

והנראה לענ"ד, ובהקדם מש"כ המבי"ט בקרית ספר למקור האי דינא מהכא את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, הרי כלים כמו משכן ובמשכן כתיב ועשו לי לשמי שיהי' עשיתו לגבוה, וא"כ אין זה ענין להזמנה כלל רק גזה"כ שדין כלים כדין משכן ושאר הרבה דברים שיהיו עשויים לשמה. וא"כ מיושב נמי האי דמנחות דהתם באש ועצים של מזבח עוסק הש"ס דאין להם דין כלי שרת והם נשרפים ודאי אין אנו יכולים ללמוד מדין כלי שרת הנ"ל, אלא דמ"מ כיון דאיכא הקינא דעל עצים על המזבח אנו תופסים מה דמסתבר יותר שלא יהי' משנשתמשו בהם הדיוט, ואין לומר אין היקש למחצה ולרבות גם עשיה לשמה כמו מזבח, דכבר כתבו דבדבר שאין סברא כלל לרבות הסברא מכריע שלא לומר אין היקש למחצה, וכאן ודאי מסתבר דעשיה לשמה לא שייך בעצים כמו מזבח וכלים.

ולהמתבאר דזה מדין עשיית כלים, יש להסתפק אם זה מעכב רק מצות עשית כלים רצוני, דאם לא עשאה לשמה לא ישתמש בה כיון דלא נעשה כדין כלי שרת, אבל לעולם אם עבר ולקח מהנעשה להדיוט וקדשה ע"י דין עבודתה מחנכתה נעשה כלי שרת כדין, אלא דלא קיים דין עשיית כלי שרת, או דמעכב לגמרי דגם דיעבד לא הוי ככלי שרת כלל ונשאר ככלי חול, והיה נראה מסברא כצד הראשון דרק דין כלי לא קיים אבל אינו מעכב העבודה דיעבד.

וראיה לענ"ד בזה מפסחים (סו, א) דלמחר כל אחד הביא סכיניו לפסחו מביתו, והקשו תוס' שם דכיון דסכין כלי שרת איך הביאו מביתם ותי' דהקדישום עכשיו, והשתא תקשה דאם סכין כלי שרת, א"כ הוא ג"כ בכלל דיהי' עשיתו לגבוה והני סכינים לא נעשו רק להדיוט ודין כלי שרת מעכב דיעבד דהא מקדש דם אצואר בהמה כדאיתא בסוטה (יד, ב) וברש"י שם, ומסתמא לא פליגי הני פוסקים דסברי סכין כלי שרת אדינא דהרמב"ם שהוא מירושלמי.

אמנם אם נימא כצד הראשון דדין זה אינו מעכב בגוף קדושת כלי שרת רק בעשיתו, א"ש דבע"פ לא הי' בשום אופן אפשרות להכין מאות אלפי סכינים המקודשין מתחילתן והוצרכו להביאם מתוך ביתם ולוותר על דין זה בשב ואל תעשה כיון דאינו נוגע לקדושת העבודה כנ"ל, וא"כ א"ש ד' המהרש"א הנ"ל דכיון דהמנורה גם בנעשה ביד הדיוט עכ"פ מקדשת כשנעשה אח"כ כלי שרת, לא היו יכולים אז לחוש לדין עשיתו לשמה כדי שלא לבטל ההדלקה כלל וכלל.

פרשת תרומה

מקור: רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א